

Informacije o predpisih, ki urejajo reševanje in prisilno prenehanje bank

Zakon o reševanju in prisilnem prenehanju bank (ZRPPB, Uradni list RS, št. 44/16), ki velja od 25. junija 2016, v slovenski pravni red prenaša Direktivo 2014/59/EU o vzpostavitvi okvira za sanacijo ter reševanje kreditnih institucij in investicijskih podjetij (BRRD), ter podrobneje ureja izvajanje Uredbe 806/2014/EU o določitvi enotnih pravil in enotnega postopka za reševanje kreditnih institucij in določenih investicijskih podjetij v okviru Enotnega mehanizma za reševanje in Enotnega sklada za reševanje.

V skladu z navedenimi predpisi reševanje banke najprej bremeni njene delničarje, če to ne zadošča, pa tudi upnike banke. V nadaljevanju smo možne ukrepe za reševanje pojasnili na primeru Slovenije.

V katerih primerih to zadeva mene?

To vas zadeva kot imetnika delnic, obveznic ali drugih finančnih instrumentov, ki jih je izdala banka, ali če imate nekrite vloge pri banki. Finančni instrumenti, ki jih imate pri banki v hrambi ali skrbništvu in ki jih ni izdala banka, niso predmet ukrepov za reševanje, naslovljenih na to banko. Morebitno reševanje skrbniške banke tako ne vpliva na vaše imetništvo in pravice do takšnih finančnih instrumentov.

Kdo odloča o uvedbi ukrepov reševanja?

Na evropski ravni je bil vzpostavljen enotni odbor za reševanje (angl. Single Resolution Board), ki je pristojen za sanacijo in reševanje bank evrskega območja. Na nacionalni ravni je organ za reševanje Banka Slovenije. V nadaljevanju za oba uporabljamo skupni izraz »organ za reševanje«.

Kdaj pride do reševanja banke in kdaj ukrepi reševanja bremenijo upnike?

Organ za reševanje lahko odredi ukrepe za reševanje banke, če so izpolnjeni naslednji pogoji:

- organ za reševanje ugotavlja, da banka propada ali bo verjetno propadla. Oceno izvede glede na predpisana merila, med drugim presodi, ali banka zaradi izgub morebiti ne izpolnjuje več zakonskih zahtev za poslovanje bank (npr. glede minimalne višine kapitala). Pogoj je lahko izpolnjen že pred nastopom insolventnosti banke;
- ni verjetno, da bi se propad banke lahko preprečil z alternativnimi ukrepi zasebnega sektorja ali drugimi nadzornimi ukrepi;
- ukrep za reševanje je potreben zaradi zaščite javnega interesa.

Katere ukrepe lahko sprejme organ za reševanje?

Če so vsi pogoji za reševanje izpolnjeni, lahko organ za reševanje sprejme enega ali več naslednjih ukrepov za reševanje, ki lahko neugodno vplivajo na delničarje in upnike banke:

1. Reševanje s sredstvi delničarjev in upnikov (t.i. bail-in oziroma udeležba upnikov):
Organ za reševanje lahko delnice, druge kapitalske instrumente ter druge finančne instrumente in obveznosti odpiše ali konvertira (na primer delnice odpiše, obveznice konvertira v delnice).

2. Ustanovitev premostitvene banke:

Organ za reševanje lahko ustanovi premostitveno banko in nanjo prenese delnice ali druge lastniške instrumente, ki jih je izdala banka, ki je v postopku reševanja (v tem primeru lastniki teh instrumentov morebiti pridobijo delnice ali deleže premostitvene banke brez upravljaljskih pravic ali nadomestilo).

3. Prodaja poslovanja:

Organ za reševanje lahko na osebo, ki ni premostitvena banka, prenese delnice banke ali druge lastniške instrumente, ki jih je izdala banka, ali vsa ali posamezna sredstva, pravice ali obveznosti banke. V primeru prodaje delnic ali drugih lastniških instrumentov izdanih s strani banke, so lastniki teh instrumentov upravičeni do morebitnega iztržka prodaje teh instrumentov. V primeru prenosa obveznosti iz naslova ostalih finančnih instrumentov in drugih obveznosti, je upnik po prenosu v razmerju s kupcem kot novim dolžnikom.

4. Izločitev sredstev:

Organ za reševanje lahko ustanovi družbo za upravljanje sredstev (slaba banka) in nanjo prenese sredstva, pravice in obveznosti banke, ki je v postopku reševanja, lahko pa tudi sredstva, pravice in obveznosti premostitvene banke.

Organ za reševanje lahko z namenom učinkovitega reševanja banke uporabi tudi nabor dodatnih pooblastil. Tako lahko na primer glede obveznic in drugih dolžniških instrumentov banke odloči, da se spremenijo pogoji teh instrumentov in obveznosti, vključno s spremembo zapadlosti in višino obrestne mere, ter tudi začasno zadrži plačilo zapadlih obveznosti. Nadalje lahko tudi odloči, da preneha morebitna prednostna pravica delničarjev do novih delnic ali drugih lastniških instrumentov, zahteva začasno ustavitev trgovanja s finančnim instrumentom ali ga umakne iz trgovanja na organiziranem trgu.

V katerih primerih reševanje s sredstvi upnikov zadeva mene kot upnika?

Ali vas ukrep za reševanje s sredstvi upnikov zadeva kot upnika, je odvisno od dometa odrejenega ukrepa in od tega, v kateri razred je uvrščen vaš finančni instrument oziroma vaša terjatev.

V zvezi z bankami s sedežem v Republiki Sloveniji je vrstni red razredov sledeč:

1. najprej se v višini ugotovljene izgube sorazmerno zmanjša nominalni ali pripadajoči znesek delnic in drugih lastniških instrumentov banke, vključno z zmanjšanjem na nič, kadar je to potrebno;
2. sledijo instrumenti dodatnega temeljnega kapitala, ki se odpišejo ali konvertirajo v instrumente navadnega lastniškega temeljnega kapitala,
3. sledijo instrumenti dodatnega kapitala,
4. sledijo instrumenti preostalega podrejenega dolga,
5. sledijo instrumenti nepodrejenega dolga (na primer navadne, nezavarovane obveznice, nezajamčene vloge).

Na določene vrste obveznosti banke ukrepi za reševanje ne vplivajo. To so predvsem:

- zajamčene vloge do višine 100.000 EUR (npr. hranilne vloge, denarni depoziti, vezane vloge in terminski posli);
- krite bančne obveznice (t.i. covered bonds);
- obveznosti ki nastanejo na podlagi hrambe ali skrbniških storitev (npr. vsebina bančnih sefov, v depozitu hranjeni in upravljani vrednostni papirji).

Kakšne posledice imajo lahko ukrepi za reševanje zame kot upnika?

Če organ za reševanje odredi ukrep reševanja banke, upnik samo zaradi tega ukrepa ne sme odpoklicati finančnih instrumentov in terjatev ali uveljavljati drugih pogodbenih pravic. To velja vse dokler banka izpolnjuje bistvene obveznosti iz finančnih instrumentov oziroma terjatev, vključno z obveznostmi plačila in izročitve. Ko organ za reševanje sprejme opisane ukrepe, je mogoča popolna izguba investiranih sredstev imetnikov finančnih instrumentov, katerih izdajatelj je banka, ki se rešuje. Če ima zaradi ukrepov delničar ali upnik večje izgube, kot bi jih imel v primeru prenehanja banke po običajnih insolvenčnih postopkih, je tak delničar ali upnik upravičen do plačila zadevne razlike iz sheme za financiranje reševanja.

V povezavi s postopkom in ukrepi za reševanje in sanacijo bank so vlagatelji še posebej izpostavljeni tudi naslednjim tveganjem:

1. Likvidnostno tveganje:

Že sama možnost, da se lahko odredijo ukrepi za reševanje, lahko oteži prodajo finančnega instrumenta ali terjatve na sekundarnem trgu. Zato obstaja tveganje, da bodo vlagatelji finančne instrumente banke prodali po znatno nižji ceni ali pa sploh ne.

2. Tveganje nasprotne stranke:

Organ za reševanje ima pravico spremeniti lastnosti finančnih instrumentov, ki jih zadeva postopek reševanja s sredstvi upnikov. Tako se lahko na primer spremeni čas zapadlosti ali odloži plačilo obresti. Vlagatelji so izpostavljeni tveganju, da bodo plačila prejeli pozneje kot dogovorjeno, in tveganju, da bodo prejeli bistveno nižja plačila ali nobenih plačil.

3. Nakopičeno tveganje/tveganje koncentracije:

Več kot ima vlagatelj finančnih instrumentov banke, ki se rešuje z instrumentom udeležbe upnikov, in manjša kot je razpršenost njegovih naložb, večje je tveganje izgube v zvezi s finančnimi instrumenti banke.

Kje lahko dobim dodatne informacije?

Banka Slovenije na svojih spletnih straneh objavlja informacije v zvezi z reševanjem bank in z jamčenimi vlogami: <https://www.bsi.si/financna-stabilnost/resevanje-bank> in <https://www.bsi.si/financna-stabilnost/jamstvo-za-vloge-v-bankah/vprasanja-in-odgovori-o-sistemu-jamstva-za-vloge>.

Ljubljana, maj 2019

Vodstvo podružnice
BKS Bank AG, Celovec, Avstrija,
BKS Bank AG, Bančna podružnica